

**Say Sañ-sañ Ndimbalu Xaalis
ak Lekk ak Kiliftéef**
**Your Cash and Food Assistance
Rights and Responsibilities**

Turu Kiliyaŋ (Borom Kër gi)

Nimero Dàntite Kiliyaan bi

Say Kiliftéef (Li la war)

- **Jox ñu xibaar yuñu soxla ngir dogal ndax mën nga ci am.**
- **Jox ñu ab firndé so ko soxla.** War nañ la ko mënna wutal. Xibaar yi nga jox departama bi federaal ak njiiti etaa bi dañ ko wara saytuwaat. Saytu gi mën nañ ci boole ay jokkoowu topp ci liggéeykat yi ci departama bi bokk na ci lanketu luubël.
- **Xibaar yuñu xamle ci Department of Social and Health Services (Departama wu Sosial ak Sàrwiisi Wergu-yaram)** mën naa am ay lorange ci sa couverture medicale bu Health Care Authority (Njiit bi Jiite Wergu-yaram) ak bu Joxante ay Awantaasi Wergu-yaram.
- **Nettali coppite yi** (ci misaal: adarees, koom, ak yeneen.) niñ ko sakkoo ci WAC 388-418-0005. Yëgle leen fii ak 10^{eel} fan ci weer wiy ñëw.
- **Këru-liggéeyukaay bu nekk ci Division of Child Support (Pàcc bi yore Ndimbaly Xale yi, DCS)** so nangoo ab neexalu TANF. Da nga wara jàppale DCS mu tëral, sopp, wala dooleel ndimbalu xale ngir xale bu(yu) nekk ci sa loxo, te tëral wàllu baay (suko laajee) dëppoo ak sartu WAC 388-422-0005. Mën nga baña nangu lëkkaloo ak DCS so mënnee wone ni am nga sabab bu buy waral nga gëm ni lëkkaloo ak DCS daf lay dugal yaw, say doom, wala xale yi nekk sa loxo ci risku ngaañ ci waajur bu nekkul kilifa.
- **Bindu ngir** te jéem lu jaadu ngir am ab koom yi ngay mënna am ci yeneen costéef so ko laajee wala so jotee ci ndimbalu xaalis.
- **Feccalil nettali ak topp yuñuy laaj.**
- **Toppal say càkkutéefi** ndimbalu xaalis ak ndimbalu lekk.
- **Wax ñu** so béggee keneen jëfandikoo sa ndimbalu lekk ci sa tur.
- **Lëkkaloo ak sunuy toppi Saytu Baaxaay.**
- **Jëfandikool ndimbalu lekk** ngir jëndal lekk ñi bokk ci sa kër kese.
- **Jëfandikool ndimbalu lekk** ngir awantaasu ñi bokk sa kër kese.
- **Da nga wara joxe ay Social Security Numbers** (Nimero Sécurité Sosial, SSN) wala tolluwaayu imigere ngir nit yuy bindu ngir am ndimbalu kese. So tannée baña joxe ay SSN wala tolluwaayu imigere ngir ñi bokk sa kër te bindu wuñu, koom ak costéefi ñépp ñu bokk ci ker gi yépp lañu wara xoolaat, su ko laajee, ngir tëral nangu gi.

Say Aq (Yuñ Wara)

- **Nangu nga bindu** ak sa tur, adarees, a ak sa xaatim wala xaatimu kilifa bu lay teewal.
- **Jàppale la nga feccali ay formileeri DSHS.**
- **Dina ñu** saytu sa kàddu gi ngir ndimmëlu lekk ci biir juróom-ñaari (7) fan su fekké ne yelloo nga ak liggéey bu gaaw bi.
- **Jox la ab rosi** so ci laajee benn so joxee ay keyit.
- Jox la ab dogal buñu bind, ci li èpp ci kaa yi, ci biir 30 fan.
- **Mën nga baña wax ci ab lanketu Fraud Early Detection** (Teela Gis Luubal, FRED) ci Office of Fraud and Accountability (Biro Luubal ak kiliftéf). Du force nga bayyi kiy lanket mu dugg sa kër. Mën nga laaj ñiy def lanket bi ñu ñëwaat beneen yoon. Lii du indi benn lorange ci sa nangug ndimbal.

Say Aq (Yuñ Wara) Wëyal

- **Mën nga laaj ñu defal la ab ojans administrative** so nanguwul dogal bi departama bi joxe ci sa kaa. Mën nga itam laaj ab njiit wala ab saytkat mu xoolaat dogal wala jëf bi ngay weddi te du indi benn lorange ci say sañ-sañ ojans administrative.
- **War nañu la xamal ne** am na sàrt bu tënk ci diir 60 i weer ci porogaraam bi ñuy woowe Temporary Assistance for Needy Families (Ndimbal lu Negandiku ngir Njabóot yi ko Soxla, TANF) ak tënk ci diir ci porogaraamu Refugee Cash Assistance (Ndimmëlu Xaalis ngir Wëy Daw Laqqu yi, RCA) dafay tàmbalee ci bés bi nga jëkk yelloo ndimmëlu wëy damw laqqu yi. Su fekke ni bes bi dafa weesu 5 Mé, 2025, app bi dafay nekk ñeent (4) i weer. Su fekke ni bes bi dafa yegg wala jiitu 5 Mé, 2025, app bi dafay nekk 12 i weer. Yemaley diir bii jëfewul ci say Basic Food, wala say subvention wu ndimbalu xale.

Mbir yi nga wara xam ci sa Kartu EBT

- **Jëfandikoo bu bon ci Awantaas yi:** Lekk ak xaalis yuñuy joxe ci ab kartu EBT dina jox DSHS jaar-jaari jënd yi nga jëfandikoo say awantaas. Departama bi dina jëfandikoo xibaari jënd yi ci lanketi jëfandikoo bu bon bi ñu def ci awantaasi xaalis wala coppitey ndimbalu lekk yi ak xaalis wala yeneeni mbir yu am solo (traffiké).
- **Rampalaase kartu EBT:** Mën nañ la fayyeeku ci rampalaase ay karti EBT. Deñcal sa kartu EBT ak sa personal identification number (nimero raññeekaay, PIN) fu wér te wóor.
- **Kartu EBT yu am Xaalis yu bari lool:** so jëfandikoowul say awantaas ay weer ci benn yoon wala nga dajale ab xaalis bu bari ay weer yu bari, mën nañu jokkook yaw ngir xoolaat sa nekkiin wala soxla yi nga am ci awantaas yi.

Mbir yi nga wara Xam (Lekk bu Manta ñakk)

- **Dañuy yonnee ay xibaar** ci nit yuy bindu ngir Lekk yu Manta ñakk ci yeneen këri Federaal yi ngir xool ndax xibaar yi jub nañu. Sudee amul benn xibaar bu jub, nit ki bindu mën na baña jot ci Lekk bu Manta ñakk. Su ab nit joxee ay xibaar yu ko leer ni jubu ñu, mën nañ ko toppee wàllu kirim. Ay daan ci jalgati sàrti Lekk yu Manta ñakk ci sa tayeef dafay wuute ci ñakka nangu porogaraam bi, ci alamaan yi, wala ci wàllum tëjum kaso bi ci mënna am.
- **So jaayee, ngay jéema jaay, soppi wala maye say lekk yu manta ñakk** ngir lepp lu am solo lu mel ni xaalis, dorog, nganaay, wala lépp lu bokkul ak lekk ci ab détaillant buñu nangu (trafiké), mën nañ la tere jot ci ay awantaasi lekk ci ab diir bu buy tambalee ci benn at ba ci ñakka nangu ci sa giiru dundu ci jalgati bu njëkk bi. Tere gi dafay wey ba so gennee Etaa bu Washington te bindu ci ay awantaas ci beneen Etaa.
- **Suñ la laajee nga bokk ci ay càkkutéefi liggéeyu Lekk bu Manta ñakk**, te jotoo ci bokk, mën nañ la ko tere ci diiru benn weer, ñetti weer ak ba kerook ngay dëppook cakkutéefi liggéey yi ngir ñakka def bi ngir ñaareelu ñakka def ak juróom benni weer ba kerook ngay dëppook càkkutéef yi ngir ñetteelu yoon bi ak bépp jamono bi ci topp.
- **Mën nañ la gennee ci porogaraamu Lekk yu Manta ñakk** ndax li nga jalgati sàru porogaraamu Lekk yu Manta ñakk ci niñ ko xamlee ci limu danjkaafu daanug Lekk yu Manta ñakk ci xët bii.
- **Yëgle dépenses yuñu amal ci kër gi so béggee departama bi dugal yile njëg ngir Lekk yu Manta ñakk.** So yëgle wul te joxe ay firnde ci yile dépenses, kon yaa ngi wax ni béggo ñu jëfandikoo yile dépenses ngir dogal ndax mën nga am yeneeni Lekk yu Manta ñakk.

Mbir yi nga wara Xam (Xaalis - TANF)

Sooy jot ci Temporary Assistance for Needy Families (Ndimbal lu Negandiku ngir Njaboot yi ko Soxla, TANF) mën nga jagleel sa doom ak sa soxna ay sañ-sañi ndimbal ci Division of Child Support (Pacc bi Yore Ndimbalu Xale). Lii dafa firndéel ne fi ngen di joté ndimmëlu TANF, DCS mën na nàmp (tënk) xaalisub ndimmëlu doom yi nuy woowe (bor yu des ca gannaw). Waaye, DCS dina la jox mbooleem xaalisub ndimmël bi ñu dajje ci bés niki tay, fi ngen di joté ndimmëlu TANF bi.

- **Da nga ko wara wax waa DCS ci saasi so jotee ay payoori wala ay awantaasi Ndimbaly Xaleyi** wala xale bi jamono ji nga nekkee ci TANF.
- **So bayyee jot ci TANF** da nga wara wax waa DCS bépp coppite buy laal ndimbalu xale, lu mel ni xale bi dafa toxu wala sama adarees dafa soppeku.
- **So jotee ci TANF, da nga wara laaj beneen xaalis** ngir fay njëgi dëkkuwaay gu jump gu negandiku bi.

Mbir Yi Nga Wara Xam (Xaalis - RCA)

Soo jotee Refugee Cash assistance (Ndimmëlu Xaalis ngir Wëy Daw Laqqu yi, RCA)

- **Da nga wara doon selibateer walla nga am jëkkër walla jabar, waaye nga nekk ci kër gu amul xale bu fa dëkk.** War nga ñu yégal su fekké ne eumb nga walla nga wara yore doom buy dund ci sa loxo, ndax loolu mën na la may nga yelloo ak yeneen porogaraam ndimmëlu xaalis yu wuute.
- **Mën nga jot ndimmëlu xaalis bu Ndimmëlu Xaalis ngir Wëy Daw Laqqu yi ba mu mat 4 i weer** Loolu mu ngi dëppu ak sa dëkkalé ci réew mi ak bés bi nga yelloo ngir jot ndimmëlu porogaraam ak sarwiisu federaalu wëy daw laqqu yi.
- **War nga bokk ci sarwiisu liggéey ak taggat** ci biir 30 i bés su fekké jot nga ndimmël li, loolu mën na faral ay liggéey yu lay jàppale ba nga jot ligeey walla nga jàng Àngale. Mën nga baña bokk ci sarwiis yooyu su fekke ni da nga ame laago gu la yagga topp, war nga nekk ca kêr ga ngir toppatoo beneen mag bu ame laago, bu am 60 i at wala lu ko ëpp, wala nekk ku ñuy fitnaal.
- **Niki ku bokk ci wareefi sarwiisu ligeey ak taggat**, da nga wara dem ci jakkarloo wut ligeey yëpp, nangu ligey bu am payoor bu jaadu (xanaa mu safaano ak sartu mbootaay boo bokk wala palaasu ligeey bi soxla nit ndax ku bayyi), te waruloo juge ci ligeey bi ci sabab bu woyof, bu ñuy saytu su amee.
- **Am nga sañ-sañ aakimoo sarwiisu ligeey ak xëy ak taggat.** Mbooleem liggéey ak sarwiisu taggat yi, war nañu nekk lu am kaaraange te amul xejj. War nañu dëppoo it ak say yéene ci wàllu liggéey ak palanju jàng te nekk loo xam ne mën nga ko sàkku saa su ne. Sa waxtu liggéey war na nekk li ñu tàmmu ci ligeey boobu, te bërëb bi warul sore sa kër (lu matul ñaari waxtu ci yoon walla li ñu nangu ci gox bi). Sarwiisu taggat yi, war nañu nekk loo xam ne dina la jàppale ba nga jot liggéey bu dëggu. Naka noonu, sa payoor war na mat walla mu romb li sàrtu nguur gi tēnk li mēnul ñakk, walla mu dëppoo ak li ñuy faye ñeneen ñi yore mën-mën bu ni mel.
- **Bu fekké ne sàrtu nañu la nga nangu ab liggéey walla nga bokk ci sarwiisu taggat bu RCA**, te nga bañ koo def, dinañu dagg sa ndimmël walla ñu wàññi ko. Wàññi gi dina am diirub ñetti weer ci yoon bu jëkk bi nga bañee bokk ci liggéey bi. Waaye, ci yoon yu ci tegu yépp, wàññi gi dina mat juróom-benni weer saa soo bañee bokk.
- **War nga ñu yégal bépp koom boo jot su fekké ne am nga liggéey** ci bésub 10éel bi ci weer bi ci topp.

Mbir Yi Nga Wara Xam (Xaalis - RCA) Wëyal

- **Bu fekké ne da nga ame laago, walla nga nekk gumba, walla nga am 65 i at walla lu ko ëpp**, mën nga jot ndimmëlu RCA fi ngay wuté yeneen ndimmël ci yeneen porogaraam ak Social Security Administration (Administaraasionu Sekirité Sosiyaal, SSA). Di na ñu la dimbali nga bindu ci porogaraam yooyu. Saa su ñu nanguwee sa ñaan ndimmël ci porogaraamu SSA, ndimmëlu RCA bi ngay jot dina dagg.
- **Mënu loo jot RCA** su fekke ni, ci biir 30 i fan laata ngay bindu nga bayyi sa ligeey wala nga gantu ab ligeey bu jaadu te amoo loo ko layalee.

Aq ak Sartu Ñakk Xàj-ak-Seen

Ci dëppoo ak sàrtu àq ak yelleefu nit bu nguur gu mag gi ak doxaliinu USDA, dafa amul nangu ci biir USDA, ay sarwiisam, ay biroom, ay liggéeykatam, ak mbooleem bërëb yi ci bokk di xàj-ak-seen ci wàllu xeet, melog déer, réew mu ñu bàyyikoo, diine, nekk góor walla jigéen, laago, at, nekk selibateer walla am jëkkër/jabar, nekk waajur walla am njaboot, koom bu jóge ci ndimmëlu nguur gi, gëmug politig, walla faye-kuye ndax say doxalin yu jëkk ci wàllu àq ak yelleefu nit. Lii mu ngi am ci mbooleem porogaraam walla liggéey yu USDA di doxal walla mu koy faye (du sàrt yépp itam ñooy firi ci mbooleem porogaraam yi). Saafara yii ak appu bind ñaxtu yii dafay wuute ci porogaraam bu nekk.

Ñi amé laago te soxla yeneen anam ngir jot ay xibaar (niki mbindum gumba, mbind mu rëy, kàddu yu ñu def kaset, walla liyaar, ak yeneen), war nañu jukkoo ak bërëbu nguur gi walla bu gox bi yore porogaraam bi. Mën nañu it jukkoo ak USDA jaarale ko ci Sarwiisu Xarala yii ci numero bii di 711 (ci kàddu walla Mbindum Masin). Rax si dolli, xibaaru porogaraam bi mën na jappandal ci yeneen lakk yu wuute ak Angale.

Ngir sàkku até ndax xàj-ak-seen, war nga fesal kayit bi ñuy wax Formileeru Ñaxtu Xej-ak-Seen bu Porogaraamu USDA, [AD-3027](#), mën nga ko fekk ci internet ci lëkkalekaay bi ñuy wax "Naka la Ñuy Dugalee ab Ñaxtu Porogaraami Aaye Xejj" walla ci bépp biro bu USDA. Mën nga itam bind ab bataaxal bu jëm ci USDA te nga boole ci mbooleem xibaar yi ñu laaj ci biir kayit boobu. Ngir laaj ab kopiwu formileeru ñaxtu bi, wooteel ci (866) 632-9992. Dugal sa formileeru ñaxtu wala bataaxal ngir yonnee ko USDA ci:

1. **Adarees:** USDA Food and Nutrition Service, 1320 Braddock Place, Room 334 Alexandria, VA 22314; wala
2. **Imeel:** FNSCIVILRIGHTSCOMPLAINTS@usda.gov.

Kureel bii ab yoon la ngir jot wërsëg.

Boo xaatimee ci suuf, damay firndeel ni sama aq ak yelleef ci jot sama ndampaayu Departamaau Sarwiis Sosiyaal yi ak Wer gu Yaram (DSHS) ak ñu faram facceel ma porogaraam bi. Xam naa ne bu ma bañee xatimm kayit bi, loolu du tere ma yelloo ko ak ndimmël li, waaye ba tey ma ngi ci sàrtu porogaraam bi te mën naa jot ay daan yuy tegu sama kow su ma firiwul sàrt yi.

Bisu Xaatimu Wëy-Bindu

bi

Ki Xaatimandoo a Wëy-Bindu

bi

ID wu jot ci ligeeykati DSHS:

Baña xaatim.